

Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma

Alueellinen sote-palvelulinjoja sitova toteutussuunnitelma
Sote-johtoryhmä hyväksynyt 4.12.2024

Sisällys

Johdanto.....	2
1 Suunnitelman päivittämisen ja seurannan käytännöt.....	2
2 Tavoitteet suunnitelman voimassaoloajalle	3
2.1 Suunnitelman voimassaoloaika.....	3
2.2 Tavoitteet	3
3 Rakenteellisen sosiaalityön organisointi	5
3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö.....	5
3.2 Suunnitelman yhteys hyvinvointialueen strategiseen suunnitteluun.....	8
4 Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen.....	10
4.1 Alueellinen tietotuotanto ja tiedon hyödyntäminen	10
4.1.1 Kehittämistarpeet.....	12
4.2 Kansallinen tietotuotanto	12
4.2.1 Kansallisen tietotuotannon toimeenpano hyvinvointialueella	13
4.2.2 Kehittämistarpeet.....	13
4.3 Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt.....	14
4.3.1 Työkäytännöt.....	14
4.3.2 Kehittämistarpeet.....	19
5 Osaamisen vahvistaminen.....	20
5.1 Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisen käytännöt.....	20
5.2. Kehittämistarpeet	22
6 Viestintä.....	22
6.1 Rakenteellisen sosiaalityön viestintäsuunnitelma.....	22
6.2 Kehittämistarpeet	23
7 Päiväys ja suunnitelman laadintaan osallistuneet tahot.....	23

Johdanto

Tämä on Pirkanmaan hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma. Toteutussuunnitelman käyttötarkoituksena on tukea hyvinvointialuetta sosiaalihuoltolain 1301/2014 7§ mukaisten velvoitteiden täyttämässä. Rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelma on käytännön työväline rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueella. Toteutussuunnitelman tavoitteena on varmistaa rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuuden hallinta, rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntäminen sosiaalihuollon kehittämisessä ja tietojohdamisessa sekä rakenteellisen sosiaalityön työkäytäntöjen edistäminen.

Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelmaan on saatu mallipohja, jota on muokattu Pirkanmaan hyvinvointialueen tarpeisiin sopivaksi. Mallipohja on laadittu Suomen kestävän kasvun ohjelmaan (RRP) kuuluvassa ja THL:n hallinnoimassa Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektissa. Suomen kestävän kasvun ohjelmalla tuetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua. THL on saanut rahoitusta Kestävän kasvun ohjelmaan EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU).

1 Suunnitelman päivittämisen ja seurannan käytännöt

Rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelma katselmoidaan ja tarvittaessa päivitetään kerran vuodessa. Sote-johtoryhmä on nimennyt rakenteellisen sosiaalityön työnyrkin päivittämisen vastuutahoksi. Sote-johtoryhmä hyväksyy toteutussuunnitelman. Rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelma julkaistaan Pirkanmaan hyvinvointialueen intrassa. Suunnitelman toteutumista seurataan rakenteellisen sosiaalityön työnyrkissä ja viedään arvioitavaksi sote-johtoryhmälle vuosittain.

2 Tavoitteet suunnitelman voimassaoloajalle

2.1 Suunnitelman voimassaoloaika

Toteutussuunnitelma on voimassa 31.12.2025 asti. Tätä määrittää Suomen kestävän kasvun ohjelmarahoitus (RRP) ja suunnitelman työstämiseen varattu henkilöstöresurssi. Hyvinvointialueella tulee suunnitella pysyvä toimintamalli suunnitelman hallinnoimiseksi ja päivittämiseksi tämän suunnitelman voimassaoloaikana.

Jatkossa rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteutussuunnitelman päivitys olisi hyvä samanaikaistaa muiden hyvinvointialueella laadittujen strategisten asiakirjojen, kuten hyvinvointisuunnitelman (nyt voimassa 2023–2026) ja asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelman kanssa (nyt voimassa 2023–2025). Lisäksi kansallisen tietotuotannon hyödyntämiseksi toteutussuunnitelman päivitysaikataulussa suositellaan huomioitavan kansallisen arvioinnin ja ohjauksen aikataulu (kun se mahdollistuu).

2.2 Tavoitteet

Toteutussuunnitelman voimassaoloajalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Ylläpitää rakenteellisen sosiaalityön rakenteita ja työtapoja toteutussuunnitelmassa määritellyllä tavalla.
2. Vahvistaa henkilöstön osaamista ja osallisuutta rakenteellisessa sosiaalityössä.
3. Viestiä selkeästi ja ajantasaisesti rakenteellisen sosiaalityön keskeisistä aiheista.
4. Varmistaa rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntäminen johtamisessa, kehittämisessä ja strategisessa suunnittelussa.
5. Lisätä sosiaalihuollon asiakkaiden ja järjestötoimijoiden mahdollisuuksia osallistua rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen yhdessä hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa.

Rakenteellisen sosiaalityön työotteessa on ominaista marginaalissa elävien henkilöiden olosuhteiden näkyväksi tekeminen ja dialogi heidän kanssaan. Huomio

kiinnittyy keskeisten ja nousevien sosiaalisten ja yhteiskunnallisten ilmiöiden havaitsemiseen ja niihin liittyvään tiedonmuodostukseen. Tavoitteena on mahdollisimman reflektiivinen suhtautuminen niihin valtapositiioihin, joita liittyy ammattilaisen ja asiakkaan väliseen suhteeseen ja institutionaaliseen valtaan. Työn keskiössä ovat yhteiskunnassa marginaaleihin asetettujen henkilöiden ja ryhmien kanssa yhdessä tehty vaikuttamistyö ja ihmisoikeustyö. Tavoitteena on edistää kaikkien henkilöiden yhdenvertaista ihmisarvoa.

Lisäksi erityisenä Pirkanmaan hyvinvointialueen tavoitteena on seurata asunnottomuuden poistumisen tavoitetta. Asunnottomuuden poistaminen vaatii laajaa yhteiskunnallista sitoutumista ja monialaista yhteistyötä eri toimijoiden, kuten hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, yritysten ja asukkaiden kesken. Asunnottomuus määrittyy sosiaalista ja yhteiskunnallisista ongelmista yhtenä selkeimmin rakenteellisena ongelmana, ja sen kehitystä on perusteltua tarkastella erityisesti. Pirkanmaa on vetovoimainen maakunta, jonka väestönkasvu on Suomen suurimpia. Tämä osaltaan hankaloittaa kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta ja heikentää joidenkin henkilöiden asemaa asuntomarkkinoilla. Asumisen ongelmat ja kriisit koskettavat kaikkia ikäryhmiä ja ovat ominaisia työskentelyn kohteita sosiaalihuollon kaikissa palveluissa. Asunnottomuuden kehitykseen vaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saavutettavuus ja saatavuus.

THL:n hallinnoimassa Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen - projektissa on pilotoitu rakenteellisen sosiaalityön tietotuotantomallia, jossa ilmiötarkasteluna on ollut asunnottomuus, mielenterveys, päihteet ja taloudellinen toimeentulo. Tietotuotantomalli perustuu kansallisesta sosiaalihuollon seurantarekisteristä saataviin kattaviin tietoihin, joita rikastetaan muilla kansallisilla tilastotiedoilla. Vuoden 2024 alusta voimaan tulleeseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietolakiin on tehty kesällä 2024 muutoksia. Sen vuoksi sosiaalihuollon Kanta-palveluihin liittymisen takaraja on siirtynyt syksyille 2026. Tämä osaltaan viivästyttää sosiaalihuollon seurantarekisteristä saatavia tietokokonaisuuksia. Toisaalta Pirkanmaan hyvinvointialueella otetaan jo ennen syksyä 2026 käyttöön koko sosiaalihuollon yhtenäinen asiakastietojärjestelmä, jonka avulla on mahdollista saada

hyvinvointialueen näkökulmasta yhtenäistä tietoa tarkoittaen, että esim. asunnottomuusilmion alueellinen tarkastelu on osin mahdollista jo ennen kansallista kokonaiskuvaa.

3 Rakenteellisen sosiaalityön organisointi

Sosiaalihuoltolaista nousevaan veloitteeseen tehdä rakenteellista sosiaalityötä on sitouduttava hyvinvointialueen organisaation kaikilla tasoilla. Kehittämistä johdetaan yhtenä kokonaisuutena ja toteutetaan yhdessä palvelutuotannon kanssa. Eri toimijoiden roolit ja vastuut kuvataan selkeästi.

3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö

Pirkanmaan hyvinvointialueella on muutamia rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta keskeisiä toimijoita, joiden tehtävänä on mahdollistaa ja seurata, että:

- sosiaalihuollon asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottaminen asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista toteutuu.
- hyvinvointialueella tehdään tavoitteellisia toimia ja toimenpide-ehdotuksia sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi.
- sosiaalihuollon asiantuntemusta hyödynnetään osana hyvinvointialueen muita toimialoja ja kunnan suunnittelua sekä yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.

Sote-johtoryhmä

Sote-johtoryhmä ohjaa rakenteellisen sosiaalityön toteutumista Pirkanmaan hyvinvointialueella. Rakenteellisesta sosiaalityöstä esitellään säännöllisesti puolivuositain koosteet (n. 15 min) hyvinvointialueen laajennetussa sote-johtoryhmässä. Sote-johtoryhmään rakenteellisen sosiaalityön asioiden esittelyä

koordinoi vastaava sosiaalihuollon johtaja. Lisäksi palvelulinjojen omilla johtoryhmillä on merkittävä rooli rakenteellisen sosiaalityön työikäntöjen implementoinnissa ja tukemisessa omilla palvelulinjoillaan.

Professiotyöryhmä

Hyvinvointialueella toimii sosiaalihuollon professiotyöryhmä, joka kokoontuu kerran kuukaudessa. Työryhmän puheenjohtajana toimii vastaava sosiaalihuollon johtaja. Professiotyöryhmän asialistalla on pysyvänä asiana rakenteellinen sosiaalityö. Professiotyöryhmälle esitellään esimerkiksi käynnissä olevat sosiaaliset raportit.

Rake-työryhmä

Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä on lähtökohtaisesti hyvinvointialueen sisäinen työryhmä, jossa on yksi edustaja kultakin sote-palvelulinjalta (avopalvelut, iäkkäiden ja vammaisten palvelulinja, lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja ja sairaalapalvelut) sekä strategisen ohjeuksen ja järjestämisen linjalta tietojohdamisen suunnittelija. Tämän lisäksi mukana on sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen kehittämispäällikkö. Työryhmällä on vastuullaan rakenteellisen sosiaalityön operatiivinen kehittäminen ja koordinointi yhdessä palvelulinjakohtaisten rake-tiimien kanssa. Työryhmä vastaa sosiaalisen raportoinnin sähköisten lomakkeiden käsittelystä. Työryhmän toimintaa tukee vuoden 2025 loppuun asti Hoppu2-hankkeesta saatava työpanos (40 %). Rakenteellisen sosiaalityön operatiivisen toiminnan koordinaatiolle tulee olla nimettynä selkeät vastuuhenkilöt vuoden 2025 jälkeenkin.

Palvelulinjakohtaiset rake-tiimit

Jokaiselle palvelulinjalle on muodostettu rake-tiimi, jonka jäsenet ovat lähtökohtaisesti asiakastyötä tekeviä sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Rake-tiimiä koordinoi nimetty vastuuhenkilö, kuten kehittäjäsosiaalityöntekijä, suunnittelija tai muu asiantuntijatehtävissä toimiva henkilö. Tiimiläiset toimivat yhdyshenkilöinä rakenteellisen sosiaalityön sisältöjen ja asiakastyön välillä. Rake-tiimit organisoivat oman palvelulinjansa sisällä tai yhteistyössä muiden rake-tiimien kanssa erilaisia rakenteellisen sosiaalityön tekoja, kuten kirjoittavat mielipidekirjoituksia, tapaavat

luottamushenkilöitä ja politiikan edustajia sekä työstävät sosiaalisia raportteja. Rakenteellinen sosiaalityö on lakisääteinen velvoite ja sen toteuttamiseksi tulee olla huomioitu tarvittava työajan käyttö kirjattuna tehtävänkuvaan.

Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä (toimijaverkosto)

Pirkanmaan rakenteellisen sosiaalityön työryhmä on luonteeltaan edustuksellinen. Työryhmään on kutsuttu edustajia hyvinvointialueen eri toimialueilta. Lisäksi mukaan kutsutaan tarvittaessa muun muassa korkeakoulu yhteisön edustajia. Työtä koordinoi Pirkanmaan sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos.

Toimija	Rooli	Vastuut
Sote-johtoryhmä	Johtaminen	Rakenteellisen sosiaalityön toteutumisen johtaminen. Puolivuositteisten koosteiden esittely laajennetussa sote-johtoryhmässä. Esittelyn koordinointi vastaavan sosiaalihuollon johtajan toimesta.
Professiotyöryhmä	Ohjaaminen ja viestiminen	Kokoontuminen kerran kuukaudessa. Rakenteellisen sosiaalityön ohjaaminen ja viestintä palvelulinjojen johtoryhmiin.
Rake-työryhmä	Operatiivisen toteutuksen koordinointi ja kehittäminen	Edustajat kaikilta sote-palvelulinjoilta ja tietojohdamisen toimialueelta. Lisäksi edustus Pikassoksesta. Sosiaalisen raportoinnin sähköisten lomakkeiden käsittely. Hoppu2-hankkeen työpanos vuoden 2025 loppuun asti.
Palvelulinjakohtaiset rake-tiimit	Yhteyshenkilöt ja toteutus, viestintä	Asiakastyötä tekevät sosiaalihuollon ammattihenkilöt. Koordinointi nimettyjen vastuuhenkilöiden toimesta. Rakenteellisen sosiaalityön tekojen organisointi. Työajan käyttö kirjattuna tehtävänkuvaan.
Rakenteellisen sosiaalityön työryhmä (toimijaverkosto)	Edustuksellinen koordinointi	Edustajat Pirhan eri toimialueilta ja tarvittaessa korkeakoulu yhteisöstä. Koordinointi Pikassos Oy:n toimesta. Palvelulinjojen johtoryhmien rooli työkäytäntöjen implementoinnissa ja tukemisessa.

Taulukko 1. Rakenteellisen sosiaalityön organisointi hyvinvointialueella

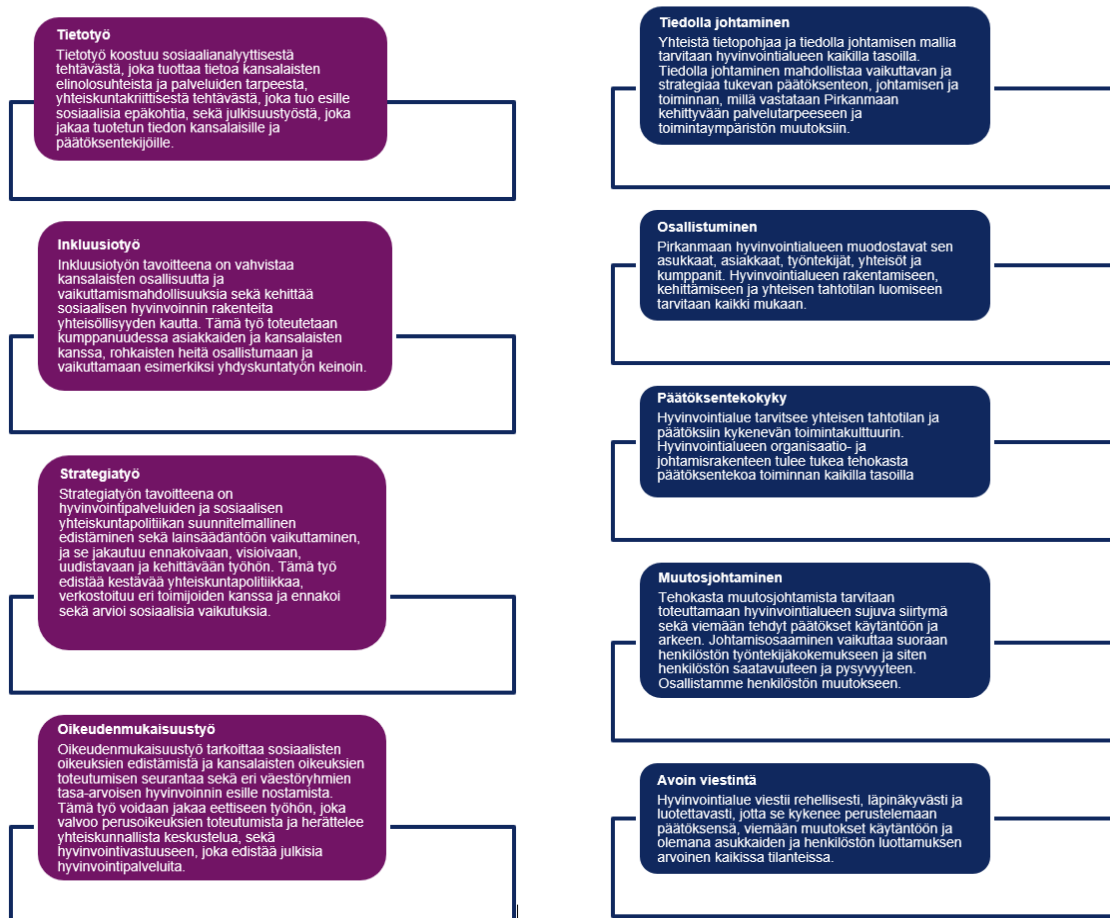
3.2 Suunnitelman yhteys hyvinvointialueen strategiseen suunnitteluun

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia on laadittu vuosille 2023–2025. Strategian kärkiteemoja on neljä. Strategian onnistumisen edellytyksiksi on nostettu tiedolla johtaminen, osallistuminen, päätöksentekokyky, muutosjohtaminen ja avoin viestintä. Rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuudet (perustuen Anneli Pohjolan¹ 2014 jaotteluun) nivoutuvat saumattomasti hyvinvointialueen strategian onnistumisen edellytysten aihioihin. Rakenteellisen sosiaalityön toimintatapoja noudattaen vahvistetaan koko hyvinvointialueen strategian toteutumista. Sosiaalipoliittisesti orientoitunut työote ja johtamistyö liittyvät olennaisesti kaikkiin rakenteellisen sosiaalityön osa-alueisiin. On tärkeää tuoda yhteiskuntatieteellistä tietoa myös muiden hallintokuntien toimintaan ja päätöksentekoon, kuten koulutus-, elinkeino-, aluerakenne- ja työllisyyspolitiikkaan eikä pelkästään sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tärkeää on yhtä lailla tuoda rakenteellisen sosiaalityön tietoa ja tietoteoriaa terveydenhuollon tiedon ja toimintakulttuurin rinnalle ja yhteyteen. Terveydenhuollon kutsuminen mukaan liittolaiseksi sosiaalihuollon rinnalle edistäisi yhteisten asiakkaiden oikeuksien toteutumista ja ajamista. Tämä vahvistaisi sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden yhteistä ääntä yhteiskunnassa. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien ihmisten yhdenvertaisuuden toteutumisessa on vielä tehtävää.

Johtamisen keskeinen tehtävä on varmistaa rakenteellisen sosiaalityön toimintamahdollisuudet. Rakenteellista sosiaalityötä tulee johtaa tietoisesti, jolloin esihenkilötehtäviin kuuluu olennaisesti tieto- ja muutosjohtaminen sekä strateginen ja päätöksentekoon liittyvä johtaminen.

---

¹ Pohjola, Anneli (2014) Rakenteellisen sosiaalityön paikannuksia. Teoksessa Anneli Pohjola, Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. Unipress, 16–36.

Kuva 1. Rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuudet (vasemmalla kuvassa) suhteessa Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian onnistumisen edellytyksiin (oikealla kuvassa).

Rakenteellisen sosiaalityön alueellisen toteutus suunnitelman tulee muodostaa kokonaisuus myös muiden hyvinvointialuetasojen strategisten asiakirjojen, kuten hyvinvointisuunnitelman sekä asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelman kanssa. Seuraavan hyvinvointisuunnitelman sisällöissä tulee huomioida rakenteellisen sosiaalityön merkitys hyvinvointialueen toiminnassa.

Asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelma painottuu vaikuttamiseen, päätöksentekoon ja palvelujen kehittämiseen. Ohjelman tavoitteena on jatkuvasti ja systemaattisesti asettaa asiakas toiminnan keskelle. Tämä painotus ja tavoite ovat yhteneväisiä rakenteellisen sosiaalityön toteutuksessa.

4 Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen

Seuraavaksi on esitelty rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisen kannalta keskeiset osa-alueet.

4.1 Alueellinen tietotuotanto ja tiedon hyödyntäminen

Sosiaalihuollon tiedolla johtamista tulee vahvistaa, jotta tunnistetaan ajoissa eri ilmiöihin vaikuttavia syitä ja tekijöitä. Rakenteellinen sosiaalityö havainnoi ja analysoi ilmiöitä näiden syiden taustalla sekä kehittää toimintatapoja, jotka vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin. Pirkanmaan hyvinvointialueelta puuttuu vielä toistaiseksi perinteet alueelliselle tiedontuotannolle luonnollisista syistä. Pääkaupunkiseudulla on jo pitkään toiminut Heikki Waris -instituutti (ja sen sisällä Helsinki Practice Research Center), jonka toimintaa rahoittavat pääkaupunkiseudun kuntien lisäksi Helsingin yliopisto. Rakenteellisen sosiaalityön kontekstissa käytäntötutkimuksella olisi paljon annettavaa. Käytäntötutkimuksessa on keskeistä käytännön työntekijöiden ja asiakkaiden toiminta ja heidän tietonsa.

Rakenteellinen sosiaalityö tuottaa asiakastyöhön perustuvaa tietoa, joka käsittelee sosiaalihuollon asiakkaiden tarpeita ja niiden yhteiskunnallisia kytkeitä sekä arvioi sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien vaikuttavuutta ja niiden vastaavuutta asiakkaiden tarpeisiin. Asiakastyöhön perustuvan tiedontuottamisen lisäksi rakenteelliseen sosiaalityöhön tulee sisältyä myös tutkimuksellisen tiedon tuottaminen ja yksi tietotuotantomenetelmistä on sosiaalinen raportointi. Tämä tieto auttaa kehittämään sosiaalihuollon sisältöä, suuntaamaan toimenpiteitä vaikuttavasti sekä parantamaan sosiaalihuollon, hyvinvointialueen ja kunnan muiden hyvinvointia edistävien toimien vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta. (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2024²).

---

² STM (2024) Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2024. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2024:13. [Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2024 \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi)

Sosiaalinen raportointi tarkoittaa rakenteellisen sosiaalityön tiedon keräämistä, tuottamista ja hyödyntämistä. Sosiaalisen raportoinnin tietoja voivat tuottaa asiakkaat palvelujen käyttäjinä, viranomaiset, ammatilliset toimijat, kolmannen sektorin edustajat ja asukkaat. Tiedonkeruu voi koskea yksittäisiä havaintoja tai asioita tai laajempaa ilmiötä ja se voidaan toteuttaa käyttämällä eri tiedonkeruumenetelmiä, esimerkiksi sosiaalisen raportoinnin lomaketta tai haastatteluita. Sosiaalisen raportoinnin kooste sen sijaan tarkoittaa sosiaalisen raportoinnin tiedonkeruun koostetta tietyltä ajanjaksolta. Sosiaalinen raportti koostuu eri tiedonkeruumenetelmiä hyödyntämällä saadusta ja analysoidusta rakenteellisen sosiaalityön tiedosta. Raportissa hyödynnetään tutkimustietoa ja / tai indikaattoritietoa ja se sisältää toimenpide-ehdotuksia. Raportti voi koskea ilmiötä tai useampaa ilmiötä, asiaa tai tilannetta. Varsinkin rakenteellisen sosiaalityön kontekstissa tulee huomioida järjestöjen tekemä merkittävä työ erilaisissa marginaaleissa elävien ihmisten parissa. Tavoitteena voidaan pitää systemaattista järjestöään kuulemista ilmiötason keskusteluissa.

Pirkanmaan hyvinvointialueella tulee tehdä jatkuvaa sosiaalista raportointia ja myös käytäntötutkimusta. Sosiaalihuollon ja terveysosiaalityön tulee saada vahvoja rakenteita ja työmuotoja, jotta käytännön työn ja tutkimuksen yhdistäminen toimii kuten terveydenhuollossa. Uuden sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2025 mahdollistaa jatkossa nykyaikaisen ja laajan raportoinnin ja palvelutuotannon seurannan reaaliaikaisesti.

Aulikki Kananoja³ on jo 1997 valmistuneessa Stakesin sosiaalityön selvityshenkilön raportissa ehdottanut, että sosiaalihuollon asiakastyöstä välitetään asiakastyöhön perustuvaa kokemustietoaan poliittisen päätöksenteon tueksi ja laadittaisiin vuosittaisia ”sosiaaliraportteja”, joiden sisältämällä tiedoilla täydennettäisiin kunnissa tuotettuja määrällisiä tiedonkeruumenetelmiä, samalla vahvistaen sosiaalityön

---

³ STM (1997) Sosiaalityön selvityshankkeen seurantar ryhmän muistio. Työryhmämuistio. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 1999:27. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504224402>

asemaa yhteiskunnallisena muutosvoimana. Pirkanmaan hyvinvointialueella on sovittu sosiaalisen raportoinnin prosessi jo heti hyvinvointialueen alkutaipaleella.

Tämän jälkeen sosiaalisia raportteja on jo julkaistu useita eri aiheista.

Pirkanmaan hyvinvointialueella sovittu prosessi sosiaaliselle raportille:

1. Tunnistetaan tarve kuvata ilmiötä sosiaalisen raportoinnin keinoin; kerätään ja systematisoidaan tietoa. Laaditaan sosiaalinen raportti, jossa keskiössä on tieto asiakkaiden ja asiakastyötä tekevien tuottamista havainnoista, joita on yhteiskuntatieteellisesti analysoitu.
2. Sosiaalinen raportti lähetetään kommentoitavaksi samanaikaisesti palvelulinjan johtajalle, vastuualuejohtajalle, sosiaalihuollon vastaavalle johtajalle ja sote-johtajalle. Kommentointiaikaa on 10 työpäivää.
3. Raporttikohtaisesti päätetään, mille valiokunnalle tai valiokunnille sosiaalinen raportti annetaan tiedoksi ja esitellään. Valiokunta päätetään yhdessä valiokuntien vastuullisten viranhaltijoiden kanssa. Sosiaaliseen raporttiin liitetään jälkikäteen valiokuntakäsittelyn kannanotto.
4. Sosiaalinen raportti on julkinen asiakirja, ja se julkaistaan Pirkanmaan hyvinvointialueen ulkoisilla ja sisäisillä verkkosivuilla. [Rakenteellinen sosiaalityö - pirha.fi](https://www.pirha.fi/rakenteellinen-sosiaalityo)

4.1.1 Kehittämistarpeet

1. Rakenteellisen sosiaalityön merkitystä esimerkiksi tiedolla johtamisen ja tiedolla vaikuttamisen konteksteissa, varsinkin tiedon toisiokäytön näkökulmasta, tulee kirkastaa. Tätä tukee hyvinvointialueen yhteisen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönotto sosiaalihuollon palveluissa vuonna 2025.
2. Käytäntötutkimuksen kehittäminen hyvinvointialueella tukee rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisen implementointia.

4.2 Kansallinen tietotuotanto

THL tulee tarjoamaan rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon tietotuotepalvelun, joka tarjotaan hyvinvointialueiden käyttöön sosiaalihuollon tiedolla johtamisen tueksi. Tietotuotepalvelu pohjautuu sosiaalihuollon seurantarekisterin tietoihin, joka on vuonna 2023 käynnistynyt sosiaalihuollon tietojen seurantaväline. Rekisteriin kerätään aluksi sosiaalihuollon keskeiset asiakas- ja palvelutiedot, ja rekisteri laajenee 2020-luvun aikana kattamaan laajasti palveluiden

tarvetta ja palveluprosesseja kuvaavaa tietoa. Tietoa kerätään, jotta sosiaalihuollon palveluita voidaan kehittää paremmiksi. Hyvinvointialueet käyttävät seurantarekisteriä tietojohdamsensa tukena.

Rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon käynnistyttyä tietotuotantoa hyödynnetään kansallisessa arvioinnissa ja ohjauksessa. Hyvinvointialueet toimeenpaneavat kansallisen tietotuotannon, mikä tarkoittaa, että toteutus suunnitelmassa hyvinvointialueet huomioivat tiedonkulut ja toimintaprosessit myös rakenteellisen sosiaalityön kansallisesti tuotettavalle tiedolle.

4.2.1 Kansallisen tietotuotannon toimeenpano hyvinvointialueella

Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmästä saatavat tiedot siirtyvät kansalliseen sosiaalihuollon seurantarekisteriin - joka toimii pääasiallisena kansallisen tietotuotannon tietolähteenä - aiemmin kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Toisaalta kansallisen tason tiedot tulevat vielä muutamien vuosien ajan olemaan puutteellisia johtuen eri alueiden haasteista toimittaa kattavia tietoja. Tietotuotannon näkökulmasta, niin alueellisesti kuin kansallisesti, on syytä huomioida, että tarkasteltavan tiedon tulee olla laadukasta ja luotettavaa, ja suurten toimintamuutosten vuoksi sosiaalihuollon tiedonhallinnassa, tässä on epävarmuustekijöitä.

4.2.2 Kehittämistarpeet

1. Hyvinvointialueella tulee olla kyvykkyyttä ja riittävästi resursseja seurata myös kansallisesta tiedonmuodostuksesta nousevia ilmiöitä ja peilata niitä alueelliseen tietoon rakenteellisen sosiaalityön keinoin. Aivan kuten alueellisen tiedon ja tiedon hyödyntämisen kontekstissa, myös kansallisen tason tiedonmuodostusta tiedolla johtamisen ja tiedolla vaikuttamisen konteksteissa, tulee vahvistaa.

4.3 Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt

Rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan hyvinvointialueen organisaation monilla eri tasoilla. Rakenteellisen sosiaalityön tulee näkyä strategiasta käytännön työhön. Tässä osiossa keskitytään rakenteellisen sosiaalityön työn käytänteisiin.

4.3.1 Työkäytännöt

Asiakastyössä tehtävä rakenteellinen sosiaalityö

Rakenteellisen sosiaalityön ytimessä on asiakastyössä tehtävä rakenteellinen sosiaalityö. Se tarkoittaa jokapäiväistä asiakkaiden oikeuksien edistämistä ja asianajotyötä. Lisäksi se tarkoittaa palveluista ja oikeuksista tiedottamista ja rakenteellisten esteiden poistamista tai lieventämistä asiakkaan elämässä. Rakenteellista sosiaalityötä tehdään lisäksi asiakkaan osallisuutta ja yhteiskunnallista toimijuutta sekä vaikuttamista edistävien toimien kautta. Sosiaalityön keskeistä käsitettä voimauttaminen / valtaistaminen toteutettaessa tehdään myös rakenteellista sosiaalityötä. Keskeisenä elementtinä asiakastyössä on verkostotyö ja yhteisöllinen työ, jossa asiakkaan tai yhteisön hyvinvointia ja oikeuksia edistetään suhteessa muihin toimijoihin.

Rakenteellisen sosiaalityön tietotyön kannalta ajateltuna asiakastyön tieto on keskeisessä asemassa. Tietojärjestelmätiedon ohella asiakastyössä kertyy myös hiljaista tietoa ja kumuloituvaa asiantuntijatietoa erilaisista ilmiöistä ja sosiaalisista ongelmista. Näin ollen asiakastyötä tekevät sosiaalihuollon ammattilaiset ovat keskeisessä asemassa toteuttaessaan rakenteellista sosiaalityötä tehdessään asiakastyötä ja lisäksi tuodessaan asiakastyön tietoa osaksi rakenteellisen sosiaalityön tietoperustaa. Asiakastyössä toteutetaan rakenteellista sosiaalityötä myös siten, että yksilöasiakkaan tai asiakasperheen kohtaamaa rakenteellista epäkohtaa ratkaistaan ammattilaisen ja asiakkaan yhteistyössä. Samalla kertyy yleisempää tietoa ilmiöistä ja rakenteellisista ongelmista, joista voidaan viestiä rakenteellisen sosiaalityön eri toimintamuodoissa.

Rake-vartti

Rake-vartti on matalan kynnyksen, helposti saavutettava, rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tiimeihin ja työyhteisöihin. Yhteisiin tiimitapaamisiin sovitaan esimerkiksi kerran kuukaudessa rake-vartti, jolloin syvennyttään johonkin ajankohtaiseen ilmiöön ja / tai keskustellaan muista ajankohtaisista rakenteellisista asioista. Rake-varteissa keskeisiä toimijoita ja yhdyshenkilöitä ovat rake-tiimiläiset.

Yhteisösosiaalityö

Yhteisösosiaalityö on yksi lakisääteisistä sosiaalihuollon tehtävistä. Pirkanmaan hyvinvointialueella toimii Yhteisösosiaalityön yksikkö, osana osallisuutta tukevia palveluja Työikäisten sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen vastuualueella.

Yhteisösosiaalityössä on ominaista vahva yhteistoimijuus eri alueiden asukkaiden, järjestöjen, seurakuntien ja kuntien toimijoiden kanssa. Rakenteellisen sosiaalityön ja yhteisösosiaalityön tavoitteet ovat hyvin yhteneväiset asukkaiden hyvinvoinnin, toimijuuden ja osallisuuden vahvistamisen osalta. Yhteisösosiaalityön eri toimintaympäristöissä syntyvää tietoa hyödynnetään rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisessa. Lähiyhteisöissä muodostuva tieto ja ymmärrys yhteiskunnasta on hyvin arvokasta rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon ja vaikuttamistyön kannalta. Yhteisösosiaalityön avulla muodostetut sosiaaliset suhteet ja verkostot vahvistavat rakenteellisen sosiaalityön mahdollisuuksia vaikuttaa jatkuvasti ja suoraan asukkaiden ja yhteisöjen hyvinvointiin ja osallisuuteen.

Perhekeskusverkosto

Perhekeskusverkosto on otollinen alusta rakenteelliselle sosiaalityölle.

Perhekeskustoiminnassa painottuu vahvasti ennaltaehkäisy ja varhaisen vaiheen työ, mutta rakenteellisen sosiaalityön tehtävänä on tuoda myös korjaavien palveluiden käyttäjien tarpeita näkyviin ja kuuluviin. Raskaampien palveluiden asiakkaat käyttävät myös perus- ja perhekeskuspalveluita; lapset elävät arkeaan koulussa, käyvät neuvolassa, ovat päivähoidossa. Rakenteellinen sosiaalityön ja varhaisemman vaiheen tekeminen voivat hyötyä perhekeskusverkoston rakenteista tilanteissa, kun korvaavien palveluiden piirissä huomataan ilmiöitä, joihin olisi ehkä voitu jo puuttua varhaisemmassa vaiheessa.

Etsivä työ

Yhteisösosiaalityön tavoin etsivä työ lisättiin sosiaalihuoltolakiin heinäkuussa 2023. Pirkanmaan hyvinvointialueen etsivän sosiaalityön tiimi toimii osana osallisuutta tukevia palveluja. Etsivän sosiaalityön tehtävänä on löytää ja tavoittaa henkilöitä, jotka eivät muilla tavoin tule autetuiksi virallisessa auttamisjärjestelmässä. Useimmin etsivän sosiaalityön asiakkaat elävät yhteiskunnan marginaaleissa. Tieto ja ymmärrys heidän elämäänsä vaikuttavista rakenteellisista tekijöistä ja olosuhteista on arvokasta ja välttämätöntä, jotta julkisia palveluja voidaan kehittää saavutettavammiksi. Tietotyön kannalta on arvokasta lisätä ymmärrystä yhteiskunnallisista kehityskuluista ja ilmiöistä, jotka näyttäytyvät etsivän sosiaalityön asiakkaiden arjessa ja elämässä. Etsivä sosiaalityö on osallistunut sosiaaliseen raportointiin tiedonkeruun kautta. Saatua tietoa on hyödynnetty laajemmissa sosiaalisissa raporteissa.

Kehittäjäasiakkaat ja asiakasraadit

Asiakkaiden ja asukkaiden osallisuuden vahvistaminen on yksi Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian kärjistä. Rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta katsottuna osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen ovat keskeisiä työn tavoitteita ja painopisteitä. Kehittämistyö tai vaikuttamistyö ilman asiakkaiden osallistumista ei ole vaikuttavaa tai tarkoituksenmukaista. Rakenteellista sosiaalityötä toteutettaessa asiakkaiden ja asukkaiden kanssa voidaan työskennellä esimerkiksi kehittäjäasiakasryhmien, asiakasraadin, haastattelujen, työpajojen, yksilötyön ja yhdessä laadittujen kirjallisten kannanottojen keinoin.

Rakenteellisen sosiaalityön tiedonmuodostuksessa kokemustoimijoilla on keskeinen rooli. Sosiaalisissa raporteissa on usein käytetty kokemustoimijoiden näkemyksiä yhtenä tietolähteenä, ammattilaistiedon rinnalla. Ammattilaisten tuottamaa tietoa on voitu myös analysoida yhdessä kokemustoimijoiden kanssa tai toisin päin.

Kuntayhteistyö

Hyvinvointialueella ja Pirkanmaan kunnilla on yhteiset asukkaat ja väestöpohja. Asukkaille järjestetään ja toteutetaan yhdyspintapalveluita, joita ovat esimerkiksi

terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, työllistymisen tukeminen, kotoutumisen edistäminen sekä sivistys- ja sote-palveluiden tiivis yhteistyö. Tärkeää yhteistyötä tehdään muun muassa asuntorakentamisen asuntopolitiikan suunnittelussa. Lisäksi tärkeää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa viedään eteenpäin yhdessä. Yhteistyön kannalta rakenteellisen sosiaalityön viitekehys on keskeinen, mihin velvoittaa jo sosiaalihuoltolain 7 § rakenteellisen sosiaalityön kirjaus, jossa sanotaan rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluvan: ”sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuominen osaksi hyvinvointialueen muiden toimialojen ja kunnan suunnittelua sekä yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.”

Järjestö- ja sidosryhmäyhteistyö

Järjestöjen ja muun kansalaisyhteiskunnan mukaan ottaminen rakenteelliseen sosiaalityöhön on oleellista, jotta tieto rakenteellisista ongelmista on kattavaa (Närhi ym. 2022: 25⁴). Rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta järjestöt ja muu kansalaisyhteiskunta ovat aivan keskeisiä yhteistyökumppaneita. Yhteistyötä tehdään sekä asiakastyössä, kehittämistyössä että suunnittelutyössä kaikilla palvelulinjoilla ja kaikilla organisaation tasoilla. Yhteistyössä hyödynnetään myös järjestöyhteistyöryhmää. Sosiaalityön juuret ovat settlementityössä, ja yhä edelleen järjestöjen rooli sosiaalityön asiakkaiden hyvinvoinnin kannalta on ohittamaton; samoin kuin järjestöjen rooli sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyn kannalta. Tietotyön näkökulmasta järjestöillä on merkitystä sosiaalisen raportoinnin tiedontuottajina ja uusien ilmiöiden esiin nostajina.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyte-työ

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on lakisääteinen yhteinen hyvinvointialueen ja kunnan tehtävä. Hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden

---

⁴ Närhi K., Kokkonen T., Rantamäki N., Kannasoja S., Ruonakangas S. 2022 Monitoimijainen rakenteellinen sosiaalityö. Teoksessa Liukko E. ym. (toim.) Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö. THL raportti 1 / 2022. THL, Helsinki, 25–30.

saatavuuden ja saavutettavuuden lisääminen edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja ja siten vaikuttaa sote-palveluiden tarpeeseen ja niiden kustannuskehitykseen. Rakenteellinen sosiaalityö tukee Hyte-työtä tarjoamalla sekä tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi että konkreettisesti edistämällä asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Rakenteellisen sosiaalityön tietotyön ja tiedolla johtamisen hyödynnettäväksi on käytössä PUHTI-hankkeen⁵ raportti.

Kaikille avoin digitaalinen sosiaalisen raportoinnin lomake

Käytössä on kaikille avoin, julkinen sosiaalisen raportoinnin digitaalinen lomake, joka löytyy hyvinvointialueen verkkosivuilta ja intrasta. Lomakkeen avulla kuka tahansa voi ilmoittaa havaitsemastaan ilmiöstä tai havainnosta matalalla kynnyksellä. Mikäli samasta ilmiöstä kertyy useampia ilmoituksia, voidaan niistä mahdollisesti lähteä työstämään laajempaa sosiaalista raporttia. Sosiaalisissa raporteissa käytettävät tiedonkeruun menetelmät vaihtelevat, mutta tavoitteena on aina saada moniääninen tieto käsiteltävästä ilmiöstä ja laajentaa yksittäisten lomakeilmoitusten kautta saatuja tietoja.

Näkymä-työkalu

Pirkanmaan hyvinvointialueella on Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjalla ja perhekeskusverkostossa käytössä Näkymä-työkalu, joka on Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (Itla) kehittämä työkalu lapsiperhepalveluihin. Näkymä-työkalun avulla kerätään alueellista tietoa kohdentuen lapsiperheiden palveluihin ja saadaan näin tukea lapsiperheiden palveluiden tiedolla johtamiseen.

---

⁵ Palvelujärjestelmän ulkopuolelta kertyvä tieto hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen käyttöön. THL 2019-2025. Lisätietoja: <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/palvelujarjestelman-ulkopuolella-kertyva-tieto-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtamisen-kayttoon-puhti->

Ilmiökohtaiset kyselyt ja haastattelut

Ilmiöihin liittyvät kyselyt, jotka kohdennetaan paikallisesti, keskeisille toimijoille ja niiden aineistoja hyödynnetään sosiaalisissa raporteissa. Lisäksi tulee rakentaa toimivat kahdensuuntaiset kanavat keskusteluun ja yhteiseen vaikuttamistyöhön. Kolmannen sektorin rooli yhdessä Pirhan kanssa tehtävässä verkostotyöskentelyssä on merkittävä. Sosiaalisissa raporteissa voidaan hyödyntää myös vaikuttamistoimielimiä ja muita toimivia kokemustoimijoiden foorumeita, joilla on liittymäpintaa tarkasteltavaan ilmiöön.

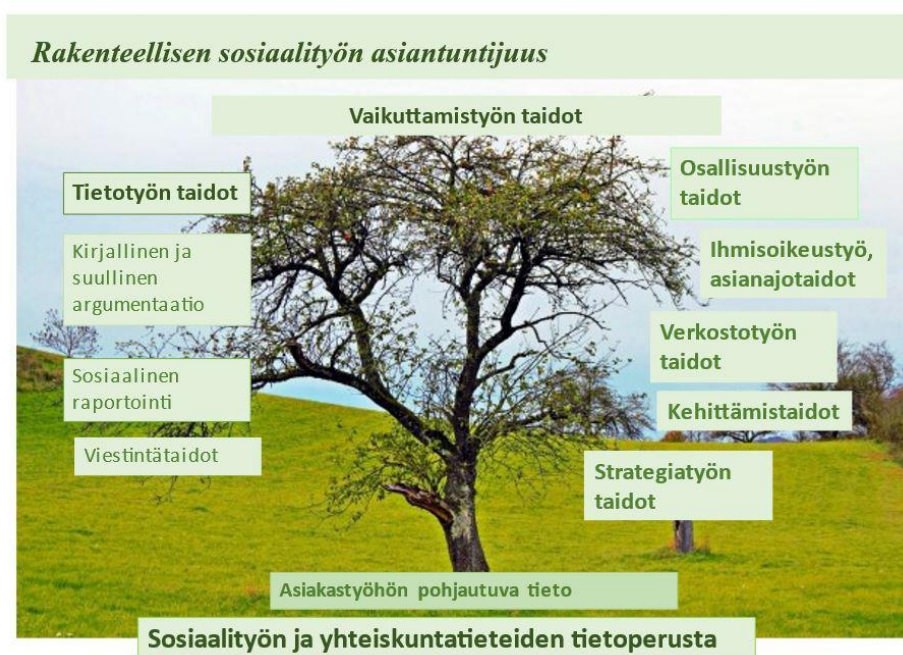
4.3.2 Kehittämistarpeet

1. Sosiaalisen raportoinnin digitaalinen lomake, joka on yksi tapa kerätä tietoa sosiaalisista ilmiöistä, on tällä hetkellä toteutettu teknisesti hyvinvointialueella Analytican lomakealustalla. On selvitettävä ajanmukaista formaattia ja lomakealustaa, joka mahdollistaa nykyistä paremmin tiedon koonnin esimerkiksi Tabu-raportille.
2. Rakenteellisen sosiaalityöhön liittyvät asiat olisi hyvä viedä säännöllisesti palvelulinjojen eri johtoryhmiin, jolloin rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt tulisivat osaksi johtamiskulttuuria ja johtoryhmä voi tarvittaessa tarttua saman tien nousseisiin kehittämiskohtiin.
3. Käytäntötutkimuksen kehittäminen. Käytäntötutkimus on sosiaalityön kehittämisestä ja tutkimuksesta rakentuva, yhteisen oppimisen ja tiedonmuodostuksen prosessi. Laadullisen ja kvantitatiivisen tiedon yhdistäminen ja hyödyntäminen siten, että tutkimustieto ja tutkimuksen tekeminen hyödyttää käytäntöjä ja on aidosti vuoropuhelussa käytännön kanssa. Tutkimuslupamenettelyn ja tutkimusprosessien tekeminen helpoksi käytäntötutkimuksia tekeville työntekijöille.
4. Käytännöillä, kuten pitämällä kerran kuussa rake-vartteja esim. tiimipalaverin yhteydessä, voi edistää isompiakin kokonaisuuksia. Keskustelun pohjalta saadaan materiaalia esimerkiksi sosiaaliseen raporttiin tai mielipidekirjoitukseen.

5 Osaamisen vahvistaminen

5.1 Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisen käytännöt

Rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuus muodostuu useasta taidosta sekä sosiaalityön ja yhteiskuntatieteiden tietoperustasta. Asiantuntijuuden pohjalla on asiakastyöstä kertyvä tieto. Asiantuntijuus vahvistuu eri taitoja vahvistamalla koulutusten, toiminnan ja työkokemuksen kautta. Henkilöstön asiantuntijuuden jatkuva vahvistaminen on oleellista, sillä sosiaalialalla on paljon vaihtuvuutta. Asiantuntijuus syntyy usein jaetusti ja vuorovaikutuksessa, eli yhteistyössä kollegoiden, asiakkaiden ja muiden toimijoiden kanssa. Asiantuntijuutta ylläpidetään koulutuksin, työpajoin ja yhteisin tilaisuuksin. Esimerkiksi arvoihin ja sosiaalityön etiikkaan liittyviä tilaisuuksia on tarpeen järjestää säännöllisesti, jotta organisaatiokulttuurissa vallitsee asiakaskeskeinen ajattelu. Alla olevassa kuvassa rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuus on esitetty asiantuntijuuspuuna, jonka eri oksilta versoo asiantuntijuuden osa-alueita.

Kuva 2. Asiantuntijuuspuu

Rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuuden pohjana ovat sosiaalityön teoreettinen tietoperusta sekä ammatillisesti rakentunut tieto. Laajemmin katsottuna asiantuntijuus rakentuu lisäksi yhteiskuntatieteellisestä tiedosta sekä yhteiskunnassa tapahtuvien ilmiöiden ja tapahtumien rakenteellisten ulottuvuuksien havainnoimisesta. Rakenteellisen sosiaalityön tieto on näin ollen laajempaa kuin pelkässä asiakastyössä kertyvä tieto. Kuten kaikessa työssä, myös rakenteellisessa sosiaalityössä, asiantuntijuus kumuloituu ja kerrostuu vähitellen henkilön ja yhteisöjen kokemusten lisääntyessä. Kaiken pohjana on sosiaalityön ja yhteiskuntatieteiden tietoperusta, josta asiantuntijuus versoo. Sen rakentuminen on jatkuva prosessi, johon vaikuttavat asiakastyössä kertyvät tiedot ja taidot. Asiakastyö elävöittää rakenteellisen sosiaalityön tietoa ja tekee siitä merkityksellistä.

Rakenteellisen sosiaalityön ja asiakastyön voidaan nähdä muodostavan keskinäisen jatkumon eivätkä ne ole täten toisistaan irrotettavissa (Kivipelto 2022, 13⁶).

Rakenteellisen sosiaalityön tieto ei muodostu tyhjiössä, vaan on jatkuvassa vuoropuhelussa ja reflektiossa yhteiskunnan ilmiöiden ja olosuhteiden kanssa.

Asiantuntijuus ja tieto ovat historiallisesti oman aikansa ja paikkansa tuotoksia, sillä käsitykset eettisesti kestävästä työmenetelmästä ja työtavoista muuttuvat alati.

Rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuuteen kuuluvat tietotyöhön liittyvät osa-alueet, kuten tiedonkeruutaidot - sekä ”kentältä” että tieteellisestä kirjallisuudesta - tiedon analysointi yhteiskuntatieteellisen viitekehyksen läpi sekä tiedon esittämisen taidot, esimerkiksi sosiaalisten raporttien tai muiden kirjallisten ja suullisten tuotosten muodossa. Yksi tietotyöhön, ja keskeisesti myös muuhun rakenteelliseen sosiaalityöhön, liittyvä osa-alue on osallisuustyö, eli asiakkaiden ja asukkaiden kanssa yhdessä tehtävä työ. Tietotyöhön liittyvät myös argumentointitaidot, sekä suullisesti että kirjallisesti. Jotta tieto olisi uskottavaa, tulee se argumentoida vakuuttavasti ja ymmärrettävästi. Argumentaatiotaitoihin liittyvät valmiudet osallistua julkiseen ja muuhun yhteiskunnalliseen keskusteluun eri areenoilla.

---

⁶ Kivipelto Minna 2022, Rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuudet. Teoksessa Liukko E. ym. (toim.) Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö. THL raportti 1 / 2022. THL, Helsinki, 13–18.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön liittyy vahvasti vaikuttamistyö. Vaikuttamistyö on tehokasta silloin, kun vaikutetaan tiedon kautta sellaisilla tavoilla, jotka ovat ymmärrettäviä myös muille kuin sosiaalityön ammattilaisille. Vaikuttamistyötä voi tehdä organisaation sisällä mutta sen tulee ulottua myös muualle yhteiskuntaan. Rakenteellista sosiaalityötä voi tehdä kuntien suuntaan, jotta kunnat huomioisivat strategioissaan ja suunnitelmissaan sosiaalityön asiakkaiden ja muiden vaikeissa olosuhteissa elävien asukkaiden tilanteet aiempaa enemmän. Vaikuttamistyötä ja strategiatyötä voi tehdä myös valtakunnallisesti, jolloin vaikutetaan yleiseen ilmapiiriin tai vaikkapa ministeriöihin, lainsäätäjiin tai valtion virastoihin. Verkostotyö ja kehittämistyö ovat keskeinen osa rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuutta. Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisen käytäntöjä tarkasteltaessa on tärkeä erottaa, missä roolissa asiantuntija työskentelee. Asiakastyössä, kehittämistyössä ja johtamistyössä painottuvat eri asiantuntijuudet eri tavoin. Asiakastyön tekijöiden kannalta asiantuntijuutta voi vahvistaa ja toteuttaa esimerkiksi rake-tiimissä yhdessä muiden ammattilaisten kanssa. Kehittämistyössä ja johtamistyössä painottuvat strategiatyön, viestinnän ja vaikuttamistyön näkökulmat erityisesti.

5.2. Kehittämistarpeet

1. Hyvinvointialueen työntekijöiden tietoisuutta rakenteellisesta sosiaalityöstä tulee kasvattaa. Tämä vaatii systemaattista tiedottamista ja kouluttamista. Käytännön työntekijöille tulee mahdollistaa rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen osana perustyötään. Palvelulinjakohtaisten rake-tiimien toiminta on kriittisessä asemassa, jotta työntekijän kynnys osallistua rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen olisi mahdollisimman matala.

6 Viestintä

6.1 Rakenteellisen sosiaalityön viestintäsuunnitelma

Viestinnällä on suuri merkitys rakenteellisen sosiaalityön implementoinnissa sosiaalihuollon toimintatapoihin ja -rakenteisiin. Rakenteellisella sosiaalityöllä on oma

sivustonsa niin hyvinvointialueen [julkisilla verkkosivuilla](#) kuin [intrasivuilla](#). Intrasivuilla tiedotetaan erilaisista rakenteellisen sosiaalityön tapahtumista ja koulutuksista. Lisäksi henkilöstön tavoittamiseen rakenteellisella sosiaalityöllä on tiimi [Teamsissä](#), joka on avoin kaikille pirhalaisille.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön olennaisesti kuuluva [sosiaalisen raportoinnin sähköinen lomake](#) löytyy kummaltakin verkkosivustolta. Näin muun muassa asukkailla, asiakkailta, kuntien ja järjestöjen edustajilla on mahdollisuus tuoda esille havaintojaan erilaisista ajankohtaisista ilmiöistä ja ongelmista sekä vaikuttaa ja osallistua rakenteellisen sosiaalityön tiedonkeruuseen ja -muodostukseen.

Viestinnässä huomioidaan monikanavaisuus ja ammattilaisille viestitään rakenteellisen sosiaalityön sisällöistä uutiskirjeen, rake-infojen ja blogin avulla. Muille sidosryhmille viestitään Pirhan ulkoisten verkkosivujen ja siellä julkaistavan blogin kautta. Osana rakenteellisen sosiaalityön toteuttamista eri aihepiireistä voidaan olla aktiivisesti yhteydessä median edustajiin. Aktiivinen rooli suhteessa mediaan voi lisätä oikeellisen tiedon välittymistä kansalaisille. Marginaalissa elävien ihmisten näkyminen medioissa ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla voidaan nähdä yhtenä rakenteellisen sosiaalityön tavoitteena.

6.2 Kehittämistarpeet

1. Rakenteellisen sosiaalityön viestintätapoja tulee seurata ja tarkastella niiden käytettävyyttä ja saavutettavuutta.

7 Päiväys ja suunnitelman laadintaan osallistuneet tahot

Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen alueellinen toteutussuunnitelma on laadittu avopalvelujen kehittäjäsosiaalityöntekijä Elina Perkiön ja Hoppu-hankkeen tietojohdamisen suunnittelija Riikka Sujamon toimesta, jotka toimivat

hyvinvointialueen edustajina THL:n kansallisessa rakenteellisen sosiaalityön verkostossa. Suunnitelman luonnosta ovat kommentoineet rakenteellisen sosiaalityön työryhkin edustajat Matleena Haukkala, Kirsi Korhonen, Katri Maahi ja Anna Pekkarinen, palvelulinjojen rake-tiimit sekä Pirkanmaan professiojohtamisen tiimi. Toteutussuunnitelman hyväksyy sote-johtoryhmä.

Suunnitelma on hyväksytty sote-johtoryhmässä 4.12.2024

